

Note 24 - Pensjon

Ytelsesbasert ordning

Pensjonsordningen administreres ved egen pensjonskasse, og gir rett til bestemte fremtidige pensjonsytelser fra fylte 67 år. I ordningene inngår også barnepensjon og uførepensjon etter nærmere bestemte regler. Konsernets ytelsesbaserte pensjonsordning sikrer de fleste ansatte en pensjon på 68 prosent av sluttlønn opptil 12 G. Ytelsesordningen er lukket for nye medlemmer. I tillegg ble det i styremøte i oktober 2016 besluttet at ansatte som var igjen i den sikrede ytelsesbaserte pensjonsavtalen må gå over til innskuddsbasert pensjonsordning fra 1.januar 2017. Ved overgang til innskuddsbasert pensjonsordning får ansatte som var med i ytelsesordningen fripolise på opptjente rettigheter fra ytelsesordningen. Endringen har medført reduksjon i pensjonsforpliktelsen. Dette er behandlet som en avviklingsgevinst og har redusert pensjonskostnaden i 2016.

Fripoliser forvaltes av pensjonskassen som fra 1.1.2017 blir en fripolisekasse. Det er opprettet en rammeavtale mellom SpareBank 1 SMN og pensjonskassen som blant annet omhandler finansiering, kapitalforvaltning mv. På grunn av ansvaret SpareBank 1 SMN fremdeles har, vil fremtidig forpliktelse måtte innarbeides i regnskapet. Ved utgangen av 2016 er ordningen overfinansiert med 182 millioner.

Styret i pensjonskassen skal være sammensatt av representanter fra konsernet og deltakere i pensjonsordningene i henhold til vedtektene i pensjonskassen. I tillegg til pensjonsforpliktelsene som dekkes gjennom pensjonskassen, har konsernet udekkede pensjonsforpliktelser som ikke kan dekkes av midlene i de kollektive ordningene. Forpliktelsene gjelder personer som ikke er innmeldt i pensjonskassen, tilleggspensjoner utover 12 G, ordinære førtidspensjoner og førtidspensjoner etter AFP (Avtalefestet pensjon).

For nærmere omtale av konsernets pensjonsordninger se note 2 om regnskapsprinsipper samt note 22 personalkostnader.

Økonomiske forutsetninger	2016		2015	
	Kostnader	Forpliktelser	Kostnader	Forpliktelser
Diskonteringsrente	2,7 %	2,6 %	2,3 %	2,7 %
Forventet avkastning på midlene	2,7 %	2,6 %	2,3 %	2,7 %
Forventet fremtidig lønnsutvikling	2,3 %	2,3 %	2,5 %	2,3 %
Forventet G-regulering	2,3 %	2,3 %	2,5 %	2,3 %
Forventet pensjonsregulering	0%/2,25%	0%/2,25%	0,0 %	0%/2,25%
Arbeidsgiveravgift	14,1 %	14,1 %	14,1 %	14,1 %
Forventet frivillig avgang før/etter 50 år	2/0 %	2/0 %	2/0 %	2/0 %
Forventet AFP-uttak fra 62/64 år	25/50 %	25/50 %	25/50 %	25/50 %
Dødelighetstabell	K2013BE			
Uførhet	IR73			

Morbank			Konsern	
1.1.15	1.1.16	Netto pensjonsforpliktelse i balansen (mill kr)	1.1.16	1.1.15
737	662	Nåverdi pensjonsforpliktelse i fondsbaserte ordninger	711	768
-729	-753	Virkelig verdi av pensjonsmidler	-797	-754
9	-12	Korrigerings mot EK IB	-11	8
16	-103	Netto pensjonsforpliktelse i balansen uten arbeidsgiveravgift	-97	22
3	3	Arbeidsgiveravgift	4	4
0	-2	Planendring/ avkortning	-2	0
19	-102	Netto pensjonsforpliktelse i balansen inkludert arbeidsgiveravgift	-96	26

Fordeling av forpliktelsen mellom usikret og sikret pensjonsordning konsern

Konsern	1.1.16			1.1.15		
	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Nåverdi pensjonsforpliktelse i fondsbaserte ordninger	689	22	711	746	22	768
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-797	-	-797	-754	-	-754
Korrigerings mot EK IB	-11	0	-11	8	-	8
Netto pensjonsforpliktelse i balansen uten arbeidsgiveravgift	-119	22	-97	0	22	22
Arbeidsgiveravgift	1	3	4	1	3	4
Planendring/ avkortning	-2	0	-2			
Netto pensjonsforpliktelse i balansen inkludert arbeidsgiveravg.	-121	25	-96	1	25	26

2015	2016	Periodens pensjonskostnad	2016	2015
24	20	Ytelsesbasert pensjon opptjent i perioden	23	28
0	-2	Netto renteinntekt	-2	0
24	17	Netto ytelsesbasert pensjonskostnad uten arbeidsgiveravg.	21	28
5	6	Periodisert arbeidsgiveravgift	6	5
-	-74	Gevinst ved avvikling	-90	0
29	-51	Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad *)	-63	33
7	7	Avtalefestet pensjon, ny ordning	9	9
13	13	Innskuddsbasert pensjonskostnad	31	34
49	-30	Periodens pensjonskostnad	-22	77
2	0	*) Herav avtalefestet pensjon gammel ordning, usikret	0	2

Aktuarielle tap og gevinster ført over andre inntekter og kostnader

	2016			2015		
	Usikret	Sikret	Sum	Usikret	Sikret	Sum
Endring diskonteringsrente	0	9	9	0	-46	-47
Endring i andre økonomiske forutsetningene	-	-	-	0	-10	-10
Endring i dødelighetstabell	-	-	-	-	-	-
Endring i andre demografiske forutsetninger	-	-	-	-	-	-
Endring i andre forhold DBO	0	4	5	-1	-13	-14
Endring i andre forhold pensjonsmidler	-	11	11	-	-46	-46
Aktuarielle tap (gevinst) i perioden	0	24	24	-1	-115	-116

2015	2016	Bevegelse i netto pensjonsforpliktelse i balansen	2016	2015
19	-100	Netto pensjonsforpliktelse i balansen 1.1	-94	26
-109	23	Aktuarmessige tap og gevinster gjennom året	24	-116
21	-51	Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad inkl curtailment/settlement	-63	34
-1	-1	Utbetalinger over drift	-1	-1
-30	-44	Innbetalt pensjonspremie ytelsesbaserte ordninger	-48	-36
-100	-172	Netto pensjonsforpliktelse i balansen 31.12	-182	-94
31.12.15	31.12.16	Finansiell status	31.12.16	31.12.15
662	602	Pensjonsforpliktelse	641	711
-764	-778	Verdi av pensjonsmidler	-827	-808
-103	-176	Netto pensjonsforpliktelse før arbeidsgiveravgift	-186	-97
3	4	Arbeidsgiveravgift	4	4
-100	-172	Netto pensjonsforpliktelse etter arbeidsgiveravgift *	-182	-94

* Presenteres brutto i konsernregnskapet.

Fordeling av finansiell status 31.12 mellom sikret og usikret pensjonsordning konsern

Konsern	31.12.16			31.12.15		
	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Pensjonsforpliktelse	619	22	641	689	22	711
Verdi av pensjonsmidler	-827	-	-827	-808	-	-808
Netto pensjonsforpliktelse før arbeidsgiveravgift	-208	22	-186	-120	22	-97
Arbeidsgiveravgift	-	4	4	1	3	4
Netto pensjonsforpliktelse etter arbeidsgiveravgift	-208	26	-182	-119	25	-94

Virkelig verdi av pensjonsforpliktelsen konsern	2016	2015
IB pensjonsforpliktelser (PBO)	711	768
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	23	28
Utbetaling/utløsning fra ordning	-29	-30
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	18	17
Planendring/ avkortning	-94	-3
Aktuariell tap/(gevinst)	12	-69
UB pensjonsforpliktelser (PBO)	641	711

Virkelig verdi av pensjonsmidlene konsern	2016	2015
IB pensjonsmidler	797	754
Innbetalinger	43	33
Utbetalinger/utløsning fra fond	-29	-30
Forventet avkastning	21	17
Planendring/ avkortning	-6	-3
Aktuarielle endringer	0	38
UB markedsverdi av pensjonsmidler	827	808

Sensitivitet konsern	+ 1 %-poeng diskonteringsrente	- 1 %-poeng diskonteringsrente	+ 1 %-poeng lønnjustering	- 1 %-poeng lønnjustering	+ 1 %-poeng pensjonsregulering
2016					
Endring i opptjente pensjonsrettigheter i løpet av året	-4	6	4	-3	3
Endring i pensjonsforpliktelse	-82	103	0	0	105
2015					
Endring i opptjente pensjonsrettigheter i løpet av året	-5	8	6	-4	4
Endring i pensjonsforpliktelse	-96	124	66	-54	84

2015	2016	Medlemmer	2016	2015
809	779	Antall personer som er med i pensjonsordningen	815	847
307	265	herav aktive	298	341
502	514	herav pensjonister og uføre	517	506

Plassering av pensjonsmidlene i pensjonskassen, prosentvis fordeling	2016	2015
Omløpsobligasjoner	21 %	21 %
Anleggsobligasjoner	19 %	23 %
Pengemarked	26 %	13 %
Aksjer	29 %	37 %
Eiendom	6 %	6 %
Annet	0 %	0 %
Sum	100 %	100 %

Pensjonsordningen er plassert i egen pensjonskasse, som har en langsiktig horisont på forvaltning av kapitalen. Pensjonskassen søker å oppnå en høyest mulig avkastning ved å sette sammen en investeringsportefølje som gir den maksimale risikjusterte avkastningen.

Pensjonskassen søker å spre plasseringene på ulike utstedere og aktivaklasser for å redusere den selskaps- og markeds spesifikke risikoen. Porteføljen er således sammensatt av aksjeinvesteringer i norske og utenlandske aksjer. Obligasjonsporteføljen er i all hovedsak plassert i norske obligasjoner. Bankinnskudd er plassert norske banker.